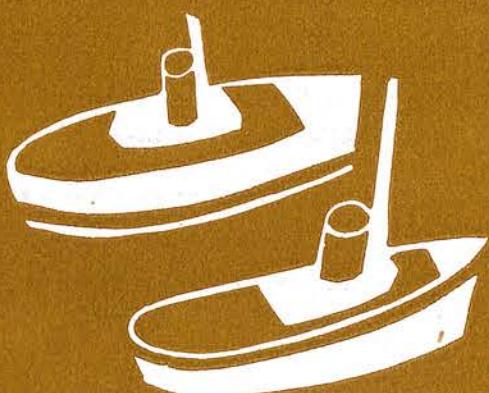

Galep

ŠTEVILKA
7
LETOM IV.
TRST 1957-58

Izhaja mesečno, izdajatelj in odgovorni urednik je Ivan Grbec. Ureja ga uredniški odbor.

Tiska tiskarna »Graphis« v Trstu, ulica sv. Frančiška 20. — Tel. 29-477

Naslovno stran je napravil Robert Hlavaty.

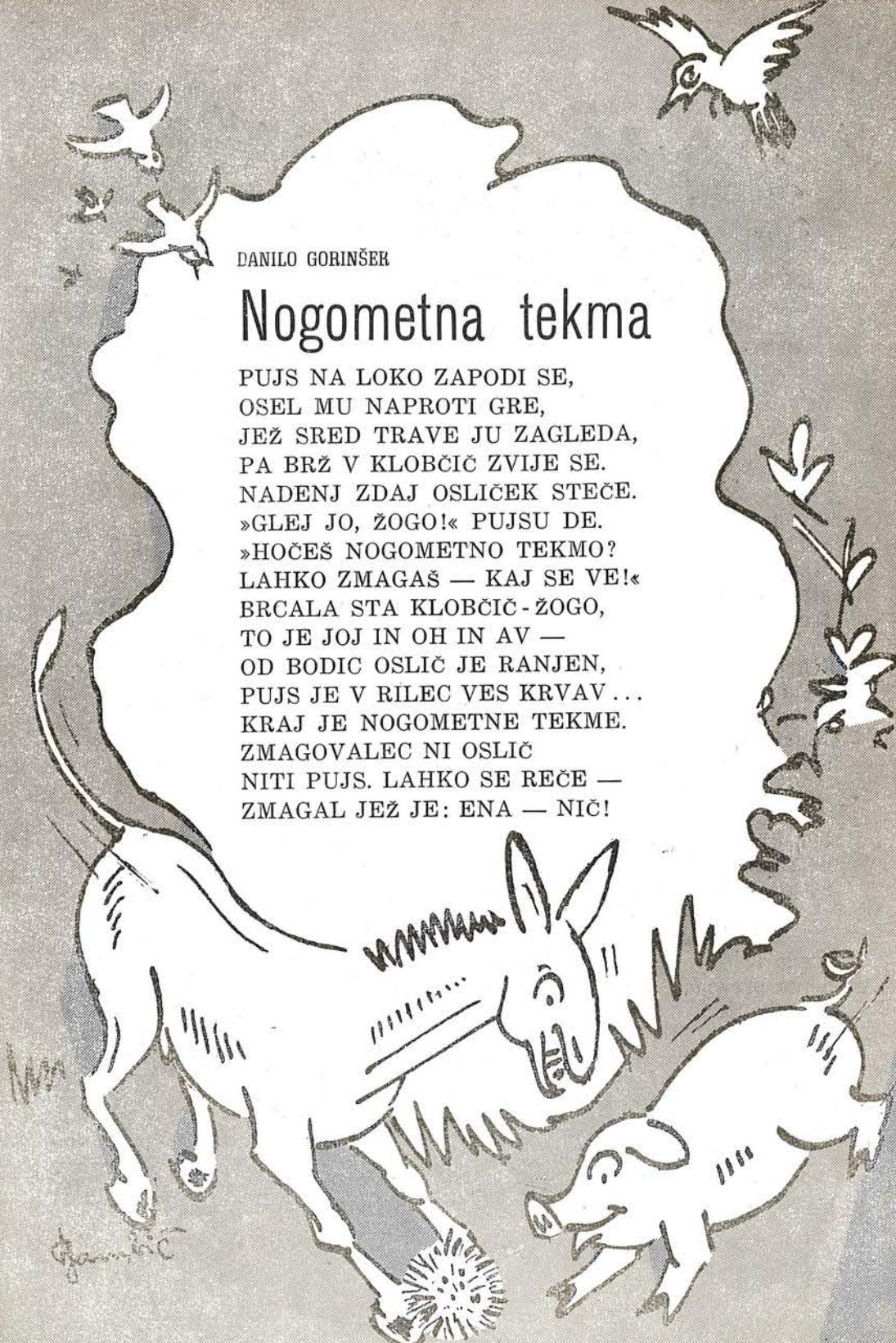
V S E B I N A

D. Gorinšek: Nogometna tekma	145
Ivan Matičič: Zarasla pota	146
Danilo Gorinšek: Maj	149
Stanko Andolšek: Kosilo je razlil	150
Stana Vinšek: Mamin deklič	152
Zora Rebula-Tavčar: Zgodba o čudežnem sodčku	153
M. Bambič: Čudoviti nos	156
Fr. Milčinski: Zgodbe kraljeviča Marka	158
R. Hlavaty: Prebrisana lisica	161
A. Jerič: O kralju, ki se ni mogel smejeti	162
Ludovika Kalan: Mamica povej	164
Orim: Posebna vrsta zbiranja znamk	165
Samo Pahor: Naši kraji v preteklosti	166
Naši mali dopisniki	167

DANILO GORINŠEK

Nogometna tekma

PUJS NA LOKO ZAPODI SE,
OSEL MU NAPROTI GRE,
JEŽ SRED TRAVE JU ZAGLEDA,
PA BRŽ V KLOBČIČ ZVIJE SE.
NADENJ ZDAJ OSLIČEK STEČE.
»GLEJ JO, ŽOGO!« PUJSU DE.
»HOČEŠ NOGOMETNO TEKMO?
LAHKO ZMAGAŠ — KAJ SE VE!«
BRCALA STA KLOBČIČ - ŽOGO,
TO JE JOJ IN OH IN AV —
OD BODIC OSLIČ JE RANJEN,
PUJS JE V RILEC VES KRVAV ...
KRAJ JE NOGOMETNE TEKME.
ZMAGOVALEC NI OSLIČ
NITI PUJS. LAHKO SE REČE —
ZMAGAL JEŽ JE: ENA — NIČ!

IVAN MATIČIĆ

Tedaj se je že stemnilo, a hkrati se je bližala nevihta. Ravnik je bobnel, njegovo morje je bučalo, valovilo, kakor valovi se je zibalo drevje. Kmalu je pričelo grmeti, vžigali so se bliski, nakar so pričele treskati strele, da se je stresal ves gozd. Tonca je pričela stokati od strahu, potem se je usula ploha, ki je zadušila celo Tončine vike.

Toda vsaka stvar se polagoma uleti in tudi nevihta ima svoj konec. Njeni besi so se umirili, strele in gromi so utihnili — in pokojna noč je legla na gozdovje. Kmalu so se zopet oglasili lisjaki, srnjaki, ujede in druge živali. Tinč se spričo tega nič ne vznemirja, Tonca pa sladko spi. Kmalu se pa Tinču zazdi, da je zaslišal še neko drugo pesem, ki bi je ne slišal rad, ker ga vznemirja.

Da, ura strahote prihaja v gozdu.

»Uuuu!« Vodja roparjev zatuli, znamenje, da gre tolpa na rop. V tem hipu utihnejo vsi drugi glasovi v gozdu, vse, kar je živega, prisluhne strahotnemu trenutku, ko išče krvolok svojih žrtev. Tudi Tinč dvigne glavo in vleče na ušesa, da bi se prepričal o svoji strašni slutnji.

»Uuu-eu-hauu!«

Tinča presune groza. Divja melodija pretrga nočno tišino. Roparji gredo na lov, drve proti jasi, pašniku srn, kakor je bil volk-vohun vse dobro prevohal. Živali beže pred krvoloki na vse strani. Tinč zasliši močno vohanje in revsanje, mimo prilomasti divji merjasec, za njim se vale divje svinje. Vse beži. Tinč ne more več mirno ležati, usede se in premislja, tuljenje pa prihaja bliže, bliže. Tinča prešine rešilna misel, plane na noge in popade Tonco.

»Tonca, hitro vstani!«

»Kaj pa je?«

»Bežati morava, bežati!«

»Kam? Zakaj?« Punče šklopoče z zobmi od dremavosti in nočnega hladu.

»Ne vprašuj zakaj, hitro vstani!« Tinč jo pograbi in jo osloni ob deblo hoje.

»Kam pa morava bežati?«

»Na hojo!«

»Jo, na hojo! Čemu?«

Tinč jo dvigne, kolikor more visoko pa ji ukaže: »Primi se za vejo!«

»Joj, čemu?«

»Primi se! Se držiš?«

»Držim.«

Tinč ji potisne noge kvišku in reče: »Zdaj se dvigni še za eno vejo više, pa dobro se drži!« Brž nato pobere fant kamižolo, objame deblo in spleza za Tonco. Tu spravi njo k deblu, sam se usede zraven na vejo. Zdaj se Tinč oddahne in skuša dopovedati Tonci, da je tu varneje kot spodaj.

»Tinč, mene je strah. Kdo pa tako tuli?«

»Sst, tiho bodi, nič se ne boj, sem gor ne more nihče do naju.«

Tuljenje prihaja bliže in bliže.

»Tinč, groza me je, padla bom!«

»Drži se pa molči, molči!« Tinč jo trdno drži v objemu, z drugo roko ji pa zatiska usta, de ne bi zakričala.

Roparji se že zaganjajo mimo. Nekaj jih obstane pod hojo, tu ovojavajo ležišče. Tinč zadržava dih in vidi strašne oči, ki se upirajo kvišku kot zelene lučke. Zverine ovojavajo hojo okrog in okrog, otroka tičita na hoji negibna, z zadržanim dihom. Zdaj se zažene ena zver z močnim renčanjem visoko od tal, prav do spodnjih vej; za njo se zaganjajo še druge zveri nevarno visoko, rade bi potegnile dve živi pečenki z vej. Tinč se trese od strahu, a Tonca vpije, če je ne bo Tinč dobro držal, da bo od same groze padla zverinam v žrelo...

Medtem so prednji roparji dohiteli bežečo divjad in jo popadli. Na zadnje tudi zaostali roparji pod hojo niso marali ostati brez pečenke, zato so jo ucvrli za drugimi. Bolj gotova je pečenka na tleh kakor na hoji, so si mislili — in odšli.

Da sta se otroka na hoji oddahnila, si lahko mislimo. Tinč ogrne deklico s kamižolo in ji prigovarja, naj bo kar mirna, kajti nevarnost je zdaj mimo. Tonca se iz samih nevarnosti ni več prav spoznala, zraven je bila tako izmučena, da bi hotela samo spati, spati. Stisnjena k deblu je kmalu zadremala. Toda vsak trenutek je zadrhtela, nekaj spričo hlađa, nekaj od prestanega strahu, ki ga je imela vse polno v sebi. Polagoma je nastala v gozdu popolna tišina. Tudi Tinč bi rad zaspal, a moral je bdati zaradi Tonce, da ne pade dol. Tonca je uboga, mrzlica jo stresa in nekaj blesti pričenja. Vpije, da po padla, a Tinč jo drži in tolaži, da ne bo padla.

Fanta je strah njenega vpitja, ki utegne znova privabiti volkove. Trudi se, da bi jo pomiril in zdramil iz blodenj. Ko se mu končno posreči, vpraša deklica:

»Kje pa sva?«

»Na hoji. Nič se ne boj, saj sem jaz pri tebi.«

»Zakaj pa sva na hoji?« vpraša punče vse zmedeno.

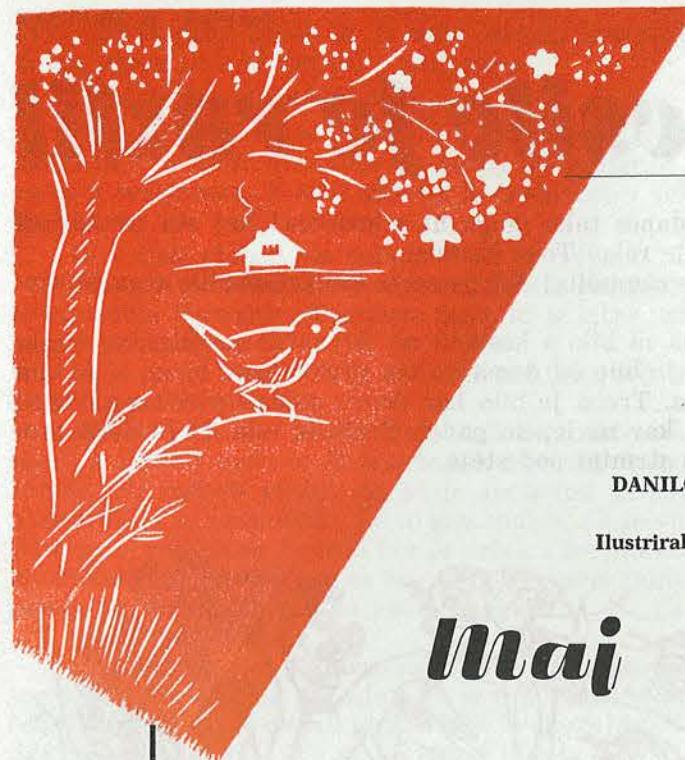
»Zato, ker je spodaj deževalo,« se domisli fant.

»Zdaj ne dežuje več, pojdiva dol!« reče ona, ki bi najrajši zlezla v mehko posteljo.

»Potrpi, saj pojdeva dol takoj, ko se zdani,« jo tolaži on in objema, da bi jo ogrel in obvaroval vsega hudega. Dekle mu znova zaspi v objemu, a se ji prične znova blesti. To pot jo napadajo volkovi — in Tinč jo z veliko težavo zdrami in ji dopove, da ni več volkov, jih je že prepodil.

Končno mine strahotna noč, prične se daniti. Ptice se dramijo, gozd se prebuja. Tonca žalostna gleda dol s hoje, Tinč pa navdajajo nove skrbi: nov dan je, ali ju čaka novo trpljenje? Kam naj kreneta? Kje pelje pot iz te divje goščave? Tinč si ne ve odgovora. Poskusiti morata vse smeri, omagati ne smeta, četudi si bo moral Tonco naložiti na rame in jo vleči naprej. Tako premislja fant in ždi poleg Tonce na hoji. Kljub temu, da raste dan, se fant nikamor ne gane, ker si še ni na jasnem, kako in kam naj kreneta.

(Se nadaljuje)

DANILO GORINSEK

Ilustriral: M. BAMBIC

Mai

OJ ZA HRAMOM, BELI MHRAMOM
TRATA JE OZELENELA —
LE ZAKAJ?

NA TEJ TRATI ZELENEČI
JABLANA JE ZACVETELA —
LE ZAKAJ?

NA TEJ JABLANI CVETOČI
DROBNA PTIČKA JE ZAPELA:
MAJ JE, MAJ!

Kosilo je razlil

»Kako to, da ju danes tako dolgo ni s kosilom! Saj sta po navadi ob tej uri že tukaj!« je rekel Tone Francu.

»Eh, sta se že kje zamudila! Ali pa se je kaj prismodilo,« ga je skušal potolažiti Franc.

Pa je le čudno, da ni bilo s kosilom ne Bernarde ne Stanka, Francovega sinka. Res, da je bilo od doma do tja pravzaprav blizu, a je bila pot ponekod prav grda. Treba je bilo kar dobro gledati pod noge, da se ni človek spotaknil in kar na lepem padel. Sreča bi bila, če bi ostal tam in se ne bi skotalil po strmini pod stezo.

Tone in Franc delata v kamnolому pri novi cesti. To je tam pri Derinu, onkraj Bajardovca, nad Sv. Ivanom.

Ni lahko delo v kamnolому. Klesati in obdelovati velike in majhne kamne, prekladati jih in nakladati na vozove ali tovorne avtomobile, delati luknje za mine, zabijati jeklene zagozde itd. Ko je mraz in brije burja, ni prav nič prijetno prijemati mrzel kamen ali pa čepeti kje pod vrhom kamnoloma, privezan z vrvjo, in vrtati v skalo luknje. Ali pa ta-

krat, ko pripeka sonce in je vsak kamen kot žerjavica, pekoč in vroč, da ga skoro ni moč prijeti z golo roko.

Trdo je delo v kamnolому.

Nedaleč od tam je v zatišju v hrastovem gozdičku dolinica, obdana od grmov, mladih hrastičev in zadaj se vzdiguje visoka skala, vsa obrasla z bršljanom. V tisti globeli je toplo kot v sobi. Tam nikdar ne piha burja.

In v tisti globeli sta čakala Tone in Franc.

Oba sta že postajala nestrpna, ko sta nazadnje le zagledala Bernardo, Tonetovo ženo, ki je hitro prihajala proti njima.

»Kje pa je Stanko?« je vprašal ves nestrpen in zaskrbljen Stankov oče.

»Padel je in vse razlil. Tam nad Bajardovcem, kjer je najbolj grdo in štrlico iz tal tiste debele korenike. Ni zadosti gledal, pa se je spotaknil in kar naenkrat ga je zmanjkalo. Le to sem videla, da se valja tja dol pod stezo. Seveda mu je vrček s svojim kosilom zletel iz roke in vse se je razlilo. Ko sem fantu pomagala na stezo, je hudo jokal, ubogi!«

»Se je kaj pobil?«

»Mislim, da ne! Le prestrašil se je. In tisto ga je najbolj skrbelo, da boš zdaj, ko je razlil kosilo, lačen. Kar takoj se je obrnil proti domu in skoraj tekel. Saj bo kmalu tukaj. Nič se ne jezi, Franc!«

»Kaj bi se jezil! je še rekel in z naglimi koraki stopil po stezi Stanku naproti. Ni dolgo hodil, ko ga je zagledal. Previdno je stopal, da ne bi še enkrat padel in zopet razlil kosila.

»Si se udaril? Te kaj bolli?«

»Ne, oče! Nič me ne bolli! Ali ste zelo lačni?«

»O, se že prestane, ni hudega, ne!«

Hitro je začel jesti. Morada danes nekoliko hitreje zajema ali pa se Stanku le tako zdi, ko opazuje trdo in žuljavo očetovo roko, v kateri drži žlico. Stanko je še majhen, saj mu je komaj šest let in še niti v šolo ne hodi. A vendar nese vsak dan svojemu očetu kosilo. Soseda Bernarda ga vselej počaka, da gresta skupaj.

Nič ne govorita. Stanko ves čas sedi zraven očeta in ga opazuje. Prijetno mu je, ker ni nejevoljen da mu je razlil kosilo. Tudi oče se večkrat ozre nanj. A ko se jima pogleda ujameta, je obema tako toplo pri srcu.

Ilustriral: LEO KOPORC

STANA VINSEK

Mamin deklič

*Mama kavico pristavi,
Breda gre po mleko.
Mama sobe vse pospravi,
Breda vse obleke.*

*Prah pobriše, grah izbira,
znesi vso kurivo,
v vrtu jabolka pobira,
skoči po pecivo.*

*Breda nam zaliva cvetje,
mizo nam pogrinja,
skrbno čuva vse imetje —
mala gospodinja.*

*Mamica ponosno gleda
spretne male roke:
»Res je pridna moja Breda —
kar za tri otroke!«*

ZORA REBULA-TAVČAR

Ilustriral: M. BAMBIC

Zgodba o čudežnem sodčku

Kaj vse je bilo tisti dan na sejmu. Vsekrižem so prodajalci ponujali blago in vsak je našel nekaj zase. Le krčmar, ki se je bil napotil, da kupi sod, ni mogel najti ničesar. Končno zagleda od daleč v kotu sejmišča možička z enim samim sodčkom. Stopi bliže in pravi, da bi ga dobil čim ceneje:

»Menda ne prodajate tele stare ropotije?«

Možiček se ni dal premotiti.

»Prodajam,« je rekел.

»Od daleč se mi je zdel boljši. Nekam star in vegast je, drugače bi ga kupil.«

Možiček je mirno pripomnil: »Pa drugič kaj.«

Ko je skoporitež videl, da se ne more več izmikati, je vprašal:

»Koliko hočeš za to reč?«

»Toliko.«

Tako je sodček, ki je bil še prav lep in trden, prišel v krčmarjevo klet in s tem bi bila zgodba končana, ko se ne bi nekega dne zgodila v kleti čudna stvar.

Krčmar je bil prav tisti večer iztočil iz sodčka zadnji curek vinä in komaj je zaklenil kletna vrata za seboj, so ostali sodi zaslišali iz praznega sodčka votel glas:

»Ha-ha-ha, da ne počim od smeha.«

Sodi so kar molčali, ker pa se mali sodček ni nehal smejeti, ga je najstarejši vprašal:

»Kaj pa naj bi bilo takoj smešnega?«

»Kako bi se ne smejal,« je odvrnil mali. »Poglejte!«

Vsi so se nagnili, da bi bolje videli. In ne zaman. Po kleti je košato koračil mali sivi sodček, kakor da ni samo sod, ampak gospod.

»Kako, da si se šele danes spomnil na to, da znaš hoditi?« je pripomnil sod iz kota, ki so mu rekli Modrijan, ker so ga malo točili in je imel čas premisljevati.

»Res, kako to?« je pritrdil dvomeče stari zaprašeni sod Praded, ki je hranil žlahtno starino in ga že več let niso točili. Star je bil in mnogo

je vedel, zato so spoštovali njegovo mnenje. Sedaj je Mali videl, da se ne more kar tako prazno postavljati in je rekel:

»Stvar je v tem, da sem čisto navaden sod, dokler sem poln. Kadar me iztočijo, postanem čudežni sod in znam hoditi in tudi še marsikaj drugega.«

Modrijan je pripomnil:

»In kaj ti to kot sodu koristi?«

»O, pa še kako! Moj gospodar me je napravil takšnega zato, da pridev od vsakega gospodarja nazaj in me potem v kakem drugem kraju lahko vnovič proda. Tako z mojo pomočjo skromno živi. Včasih sva živila še bolje, dokler ni pozabil čudežnih besed.«

»Povej, povej,« so prosili vsi. Mali pa se je obrnil k najstarejšemu in dejal:

»To je stara zgodba in ti, praded sodov, ki ne vem, kako ti je ime, si jo morda že slišal.«

»Mlad si videti, Mali,« je rekel Praded, »ali je mogoče, da je tista zgodba o treh čudodelnih besedah zgodba o tebi?«

Tedaj so začeli vsi prositi, naj jim Mali in Praded povesta vso zgodbo. Mali se je dal preprositi in je začel:

»Živel je možiček, ki je bil tako reven, da se ni bil do tistikrat še nikoli do sitega najedel. Nekega dne si je v svoji stiski zaželet: »Rad bi čudodelno posodo, ki bi se po treh skrivnostnih besedah napolnila z jedjo. Tako bi ne bil nikoli več lačen.«

In ko si je izmisnil tri čudodelne besede — zimber, zamber, zomber — si je kar tako za zabavo zaželet sod, poln vina. In glej čudo: pred njim je naenkrat stal sod, poln vina. Mož se je razveselil in je veseloma popival, dokler ni bil sodček prazen. Ko pa je izpil zadnji požirek, se je z grozo spomnil, da je v pijanosti čudodelne besede pozabil. Tedaj je ves obupan vzkliknil: »Kaj hočem s praznim sodom, ko bi znal vsaj hoditi.« In glej, zopet se je bridko pokesal svoje nepremišljene želje. Sodček je v resnici hodil. In še je pripomnil Mali:

»Tedaj mi je gospodar dejal: Če si že tukaj, hodi po svetu in mi služi.«

Modrijan je vprašal: »In ti sam, kaj ne poveš svojemu gospodarju čudodelnih besed, če jih poznaš?«

»Ne,« je vzkliknil Mali, »ker mu hočem dobro. Če bi mu jih povedal, bi se zopet napisl. Razen tega je usojeno, da si sme želeti samo še eno željo in kadar pride njegov čas, mu jo bom svestoval.«

Naj so sodi še tako spraševali, ni hotel povedati ničesar več. Zato so ga hoteli razjeziti in so vzklikali:

»Da znaš hoditi, je že res, a tisto zgodbico o čudodelnih besedah si nam nativezil. Ponovi jih, da vidimo, če si govoril po pravici!«

Mali ni niti pomisil in je naglo vzkliknil:

»Zimber — zamber — zomber!«

Tedaj je zašumelo in Mali je mahoma obležal sredi kleti, poln vina in — nem. Krčmar ni mogel verjeti svojim očem. Ubogi sodček pa je moral čakati, dokler ga niso spet iztočili. Tedaj je molče sredi noči stekel iz kleti na prostoto in odšel k svojemu gospodarju.

Gospodar je bil žalosten.

»Dragi sodček,« je dejal, »zakaj mi ne poveš čudodelnih besed? Povem ti, da bi bil odslej pameten pivec. Samo sem in tja bi šrknil požirek.«

Sodček je bil ganjen in je dejal:

»Zimber, zamber, zomber.« In že je bil poln najboljšega vina.

Toda možiček ni mogel držati besede. Komaj je pokusil, že mu je postal žal obljube. In bolj je pil, bolj je bil žejen. Čez nekaj dni je obležal v kotu pijan in bolan, sod pa je žalosten sklenil, da odide za vselej od gospodarja in postane raje čisto navaden sod. Toda pravočasno se je spomnil, da si sme gospodar želeti še eno željo. In tako mu je čez nekaj dni dejal:

»Dragi gospodar, spomnil sem se še enih čarobnih besed, ki me napolnijo z najslajšim vinom na svetu.«

Možiček je pohlepno napel ušesa in naglo ponovil za sodčkom nove besede: »Zambor, zomber, zumbor« — in sodček se je še tisti mah napolnil z mlekom.

Naj se je možiček še toliko jezil, čudodelnih besed za vino se ni mogel nikoli več spomniti. Tako si je vsak dan natočil mleka, podrobil kruha in ko je tako po letih zdrav umrl, je sodček opazil, da se je tudi sam tolikanj postaral, da ni mogel več niti hoditi.

In tako je vdano postal čisto navaden sod, dokler je bil še za rabo.

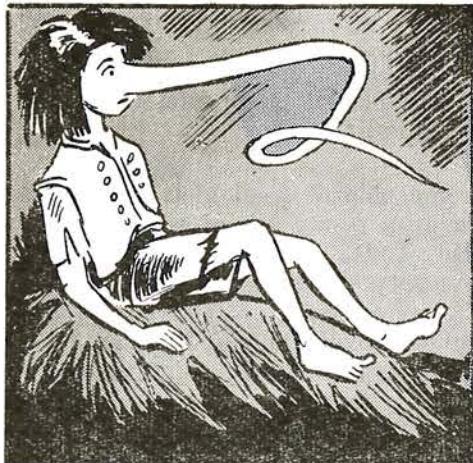
Lov

Kaj pa delaš, Jakec, na tleh?
Pst, tiho, očka! Miške lovim!
Ali si že katero uje?

Veš očka, to je tako: Če tisto ujamem, na katero čakam, in potem še eno, bom imel dve!

ČUDOVITI NOS

Piše in riče Milko Bumbič

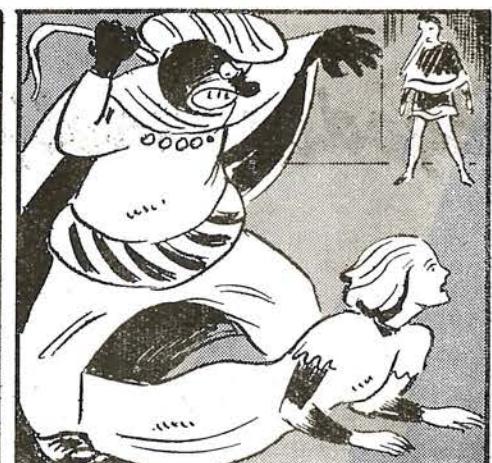
49. Grof torej pošilja sle naokoli, da privabijo radovedneže. Ubogemu Lucu pa se medtem slabu, zelo slabo godi. Skozi cevko dobiva le mleko in koruzni sok ter postaja dolgin, ves razkuštran. In dolgčas mu je, dolgčas, saj ga zabavajo le muhe, ki jih lovi z nosom. »O, ti pretentana radovednost! Zakaj sem povsod vtipkan nos in ga vtaknil še v ono mažo, ki pospešuje rast!« se hudo kesa.

50. Alenka se sprva čudi, kje neki je postal Luc, a kmalu pozabi nanj. Čez sedem let pa grofovi sli dospe tudi do nje. »Joj, to je vendar naš Luc!« se zdrzne kralj, ko zve za kaj gre. »Rešiti ga moram!« Toda Alenka trmasto zaplaka: »Čarovnikova žena pa že ne bom!« Zaljubila se je namreč v lepega kraljevega paža Jurija. »Tak nosun me gotovo še umori,« trdi in kralj končno popusti.

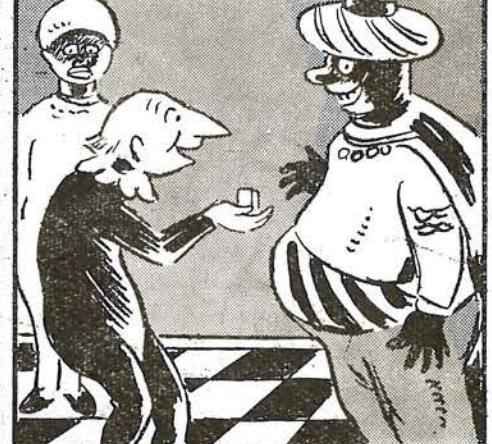

51. V osmem letu pa dospejo sli tudi v daljno deželo črnega Kana. Ta jih pogosti in upijani ter tako zve, kako silno grof bogati z razkazovanjem Luca. »Ha, to zlato jamo pa moral jaz imeti!« sklene in koj krene z vojsko, da ugrabi Luca. Ker ga pa pot vodi skozi deželo Alenkinega očeta, se tam vname hud boj. V njem padeta kralj in lepi paž Jurij. Alenko in mnoga dekleta seveda zasužnijo.

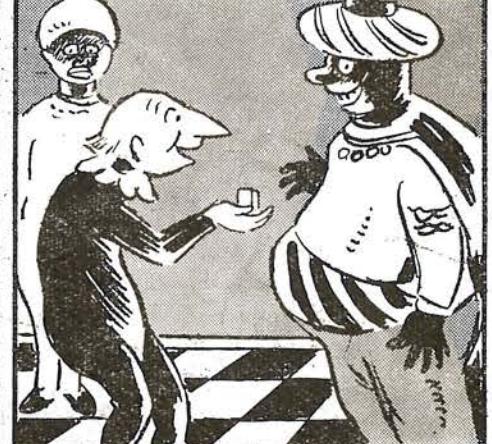
52. Ko črni Kan zagleda Alenko, vzlikne: »Ej, ravno tako sužnjo rabim, da mi s prebelimi rokami streže pri mizi. Pri zamorkah se nikdar ne ve, če imajo čiste roke. In pri Kanu sreča potem Alenka Luca, ki je pa ne prepozna. Kan Luca dobro gosti in tako mu govori: »Glej, silnega kralja in grofa sem moral premagati, da sem te rešil. Tu ostani in dobro ti bo, če se boš razkazoval zame.«

53. V ječi je Luc postal suh kot trska. Pa je zadovoljen, da se mu sedaj dobro godi in da mu strežec dobra mamica. Ko se opomore, dvigne z nosom visoko nad gore bogatce. Ti mu dajejo lepe napitnine, a še bolje zaslubi črni Kan, ki je Luca zelo vesel. Je pa nekdo, ki Luca ni prav nič vesel in to je stari Cizaj. »Gorje meni, če izvle da sem ga jaz izdal.«

55. Obupana Alenka se da končno Lucu prepozna in prizna, kako je pozabila nanj ter zakaj ga je zatajila. »Oh, odpusti mi Luc, saj sem bila hudo kaznovana,« zaključi v solzah. »Nočem biti žena grdega črnega Kana. Raje skočim v vodnjak.« Zasmili se Lucu razvaje na Alenka in potolaži jo, rekoč: »Veš kaj, jutri vaju z materjo prenesem v tvoj grad in tam, ostanemo vsi.« Črni Kan pa posluša in stiska pesti.

56. »E, ne uideš mi, golobica!« zaškrta Kan. »Ne uideš mi Luc, zlata jama. V železni stolp te spet zakujem. A kako spraviti vanj čaravnika? Kaj, če bi ga uspaval?!« Pa ukaže slugi takoj najti nekoga, ki bi prodal močan uspavalni prašek. In veste s kom se vrne sluga? S Cizajem. »Evo praška,« se klanja Cizaj. »Z njim sem že enkrat spravil v stolp vašega čaravnika.« Tedaj pa zagleda svojo skrinjo in zve, da je bila grofova.

Zgodbe kraljeviča Marka

SMRT KRALJEVIČA MARKA

Daleč preko sto let je živel kraljevič Marko svoje junaško življenje, sstrah nasilnikom, zavetnik zatirancem, osvetnik krivicam.

Obračal pa se je svet in modril, rodili so se novi rodovi, šibkejši v junaštvu, silnejši v zvijači, in je doživel sivi kraljevič Marko puško in smodnik.

Naletel je na zeleni planini na pastirja, droben je bil dečko, Markovega budzovana niti ne bi bil premaknil, kaj šele zavihtel in vrgel v cilj. Pastir je imel puško in je streljal ptiče.

Kraljevič Marko se ustavi, ga gleda in vpraša: »Pri Bogu, sinko, kakšno imaš to palico, kaj z njo počenjaš?«

Pravi pastir: »Ne vidiš, dede, ptiče streljam, pa bi mogel ustreliti tudi tebe.«

Kraljevič Marko se mu je nasmehnil: »Da bi me s to-le palico ubil ti, sinko, ko me izmed junakov najsilnejši ni zmogel?« Nastavil je roko: »Ustrel!«

Pastir je sprožil, prestrelil je Marku roko.

Kraljevič Marko je gledal krvavečo rano, zmajal je z glavo in dejal: »Nadživel sem svoj čas, ni več zame ta svet — vsak niče me lahko ubije. In so ga opominjale misli, da se bo treba umakniti.

Bilo je v nedeljo, zgodaj pred žarkim soncem. Kraljevič Marko je jahal preko Urvine planine pa je začutil, da verni šarec pod njim omahuje. Zavzame se kraljevič Marko, gleda, vidi: šarcu se usipljejo solze.

Mu reče kraljevič Marko: »Holaj, šarec, sto let in več je že preteklo, kar si mi zvesti drug, ali ne enkrat mi nisi omahoval, ne enkrat točil solza. Slabo znamenje je to. Komu gre za glavo, meni ali tebi?«

Namesto šarca se je oglasila vila z vrha Urvine planine: »Kraljevič Marko, moj pobratim, da veš, kaj je šarcu: hudo mu je zate, ker se kmalu razstaneta.«

Kraljevič Marko je odgovarjal: »Motiš se, bela vila. Daleč sem prišel po svetu, od vzhoda do zahoda sem prehodil zemljo in mesta, ali nisem videl boljšega konja, da bi ga hotel v zameno za šarca. Niti nisem naletel na junaka, da mi ga vzame po sili. Ne verjamem, sestra vila, da naju kaj loči, dokler mi je glava na ramah.«

Še se mu je oglašala bela vila: »Kraljevič Marko, moj pobratim, ne pravim, da boš zamenjal šarca in ga prodal. Niti ni junaka na zemlji, da te pogubi z ostro sabljo, z budzovanom ali bojnim kopjem. Štete so ti ure. Nad teboj je Bog, po njegovi volji te zajame smrt. Vrh planine, kamor te pelje pot, stojita dve tanki jelki, daleč na široko sega njuno hladno zelenje, med njima стоji vodnjak. Ondi razjaši šarca, priveži ga k jelki, a sam se skloni nad vodo, da vidiš svojo usodo!«

Kraljevič Marko je storil, kakor mu je velela vila. Prijahal je vrh planine, v hladu tankih jelk je stal vodnjak, nagnil se je nad vodnjak pa mu je voda pokazala lice: sivo je bilo in upadlo, oko brez iskre in motno. Solze so se ulile kraljeviču Marku. Ni se bal umreti, dolgo je bil prehodil pot življenja, dolgo in polno nevarnosti in bojev, vajen je bil zreti smrti v oči, pa mu je le ločitev bila težka. »Lažniv si svet, in vendar lep ko cvet. Predolgo sem hodil po tebi in je le bilo prekratko. Rad te zapuščam, pa te ne bi zapustil, ali te moram.«

Potegnil je sabljo damaščanko, da zadnjič z njo zamahne. Zamahnil je in je zamahnil tako, da je odsekal šarcu glavo: »Da ne padeš Turku v roke, da ne hlapčuješ Turku s tovorom na hrbtnu.« Zakopal je šarca, da lastnega brata ne bi lepše. Verna sablja mu je doslužila, na štiri kose jo je zlomil, da se ne bi Turek z njo ponašal. In še je zdrobil bojno kopje in ga razmetal po jelovem vejevju.

Ruzdovan šesteroperni je zavihtel v silnem krogu in ga izpustil, daleč so ga nesle poslednje moči kraljeviča Marka, daleč z Urvine planine preko visokih bregov in ravnega primorja v sinjo globino. »Kadar vstanesh iz morja zopet na dan, budzovan šesteroperni, tačas se porodi junak, ki meni bo enak.«

Sedel je kraljevič Marko in napisal list, kdor pride mimo in ga najde, da bo vedel: umrl je kraljevič Marko. Tri pasove zlata je imel opasane; prvi bodi za pokop, drugi za okras cerkva, tretji slepim in hromim, da bodo hodili po svetu in peli njegov spomin.

Nataknil je list jelki na vejo, da ga vidi vsak, kogar tod mimo pripelje pot. Pod jelko v travo si je prestrl zvesto zeleno suknjo, prekrizjal se je, soboljo kučmo si je pomeknil čez oči, doli je legel in zaspal.

Teden dni je ležal tam. Mimo so prihajali potni ljudje; čim so spoznali kraljeviča Marka, so se mu daleč umaknili, da ga ne zbude.

Prijahata mimo tudi dva svečenika. Bila sta v glasnem razgovoru pa pravi starejši mlajšemu: »Sinko moj, tiho! Glej kraljeviča Marka, da ga ne zbudiva! Zle volje bi naju lahko pogubil, če ga zdramiva iz sna.«

Oprezna sta ga gledala, kako spi, pa opazita v jelki na zeleni veji beli list. Bereta ga: mrtev je kraljevič Marko, mrtev je, mrtev!

Razjokala sta se nad njim in molila. S sabo sta odnesla njegovo truplo na Sveti goro v belo cerkev. Ali grobu njegovemu ni znamenja in ne sledu.

Napisal in ilustriral: R. HLAVATY

PREBRISANA

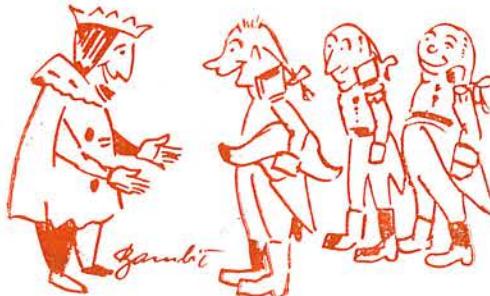
DVA VOLKA STA ŠLA PO CESTI. BILA STA HUDO LAČNA IN STA SE OGLEDOVALA, KJE BI DOBILA KAJ ZA POD OSTRE ČEKANE, KO JIMA PRIKORAKA NAPROTI LISICA. VOLKA STA SE ZADOVOLJNO SPOGLEDALA. PRESTRAŠENA LISICA SE JIMA NI UTEGNILA VEČ IZOGNITI. PRAV KROTKO SE JIMA PRIBLIŽA IN JU SPOŠTLJIVO NAGOVORI: »POZDRAVLJENA, JUNAKA, KAKŠNO PRIJETNO SREČANJE!«

VOLKA OGLEDUJETA LISICO IN V ENI SAPI ODGOVORITA: »KAKA SREČA, LAČNA SVA, DA SE NAMA DELA KAR TEMA PRED OČMI. POSLOVI SE BRŽ OD ŽIVLJENJA, KAJTI SE PREDNO SE UTEGNEŠ POKESATI SVOJIH GREHOV, TE BOVA POŽRLA.«

LISICA SE STRESE IN REČE: »PRAV JE, JUNAKA. RADA DAM ŽIVLJENJE ZA TO, DA POTOLAŽIM ŽELODCA DVEH KREPKIH JUNAKOV. TODA PREDNO UMREM, UGODITA MOJI ZADNJI PROŠNJI: ČE ŽE MORAM UMRETI, NAJ ME POŽRE TISTI, KI JE MOČNEJŠI.«

VOLKA SE ZOPET SPOGLEDATA IN ZAČNETA MERITI SVOJE MOČI. TAKO STA SE RUVALA IN GRIZLA, DA STA BILA VSA KRJAVA IN POT VSA POSTLANA Z DLAKAMI. KO SE JE KONČNO EDEN OD NIJU ONEMOGEL ZLEKNIL NA TLA, SE JE ZMAGOVALEC OZRL PO LISICI, KI PA JE BILA MEDTEM ŽE DALEČ V TEMNEM, GOSTEM GOZDU.

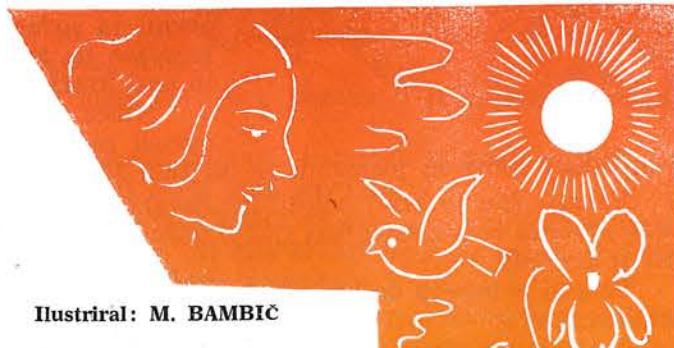

pogosteje čuti hihitanje in krohot mnogih podanikov.

In ko je kralj videl vse te nasmejane ljudi, si res ni mogel pomagati drugače, kot da se je še sam začel smejati.

Od tistih dni so se vsi ljudje v kraljestvu smejali: kajti če je kakšna stvar na svetu, katere se ne morete vzdržati, je to prav gotovo smeh.

Le poskusite sami, če ne verjamete.

Ilustriral: M. BAMBČ

LUDOVINKA KALAN

Mamica povej...

Zakaj po zraku ptičice letijo,
zakaj vijolice tako dišijo?

Zakaj čebelica je priletel
in na najlepši roži obsedela?

Zakaj samo podnevi sonček sije
in vsak večer se za gorè nam skrije?

Zakaj pozimi beli snegec pada?
Še to povej! Zakaj imaš me rada?

dežnkov, ker niso potrebovali kaj takega, da bi čuvali svoje navadne glave pred soncem.

Če je kralj za zajrtk jedel ribe, so drugi ljudje jedli ocvrta jajca s slanino ali kaj drugega.

In, verjemite ali ne, ljudje so se začeli smejati. Spočetka je bilo videti le redke nasmejane obraze, pozneje pa je bilo vedno

ORIM

POSEBNA VRSTA ZBIRANJA ZNAMK

Danes, dragi mladi filatelisti, bomo govorili o zbiralcih, ki zbirajo vrste znamk, ki imajo neko skupno osnovno misel. Ker so današnje znamke tako raznolike in ni na znamkah več toliko cesarjev in kraljev, ampak so na znamkah različne slike, so se filatelisti omejili le na posebne zbirke teh znamk. So nekateri, ki zbirajo same velmože, tako glasbenike, pesnike, zgodovinarje, državnike, drugi zbirajo samo rastline, ki so za državo zelo koristne ali pa škodljive, tretji zbirajo same živali-sesalce, naslednji zopet same metulje ali ptice. So zopet zbiralci, ki zbirajo znamenite palače ali mostove, predore. Nekateri ljubitelji športa zbirajo športne motive.

Vse te zbirke uredijo filatelisti po neki sorodnosti. Ni potrebno, da so take znamke v serijah ali pa urejene po državah. Ločiti moraš le bistvene znake zbirke, da že na prvi pogled vidiš, da je zbirka urejena po nekem sistemu. N. pr. pesniki so skupaj, glasbeniki tvorijo skupino zase. Ravno tako živali. Sesalci so v eni skupini, ptiči v drugi, metulji v tretji skupini itd. Pri vsaki znamki smeš napisati kratko vsebino. Pri pesnikih napišeš datum rojstva in smrti, glavna dela, znanе pesmi, posebnosti. Za tako zbirko so primerni posebni listi, ki si jih nabaviš pri Filatelističnem društvu »Lovro Košir« v Trstu in stanejo po 15 lir kom.

Tudi vam, dragi začetniki, priporočam, da pričnete s takim zbiranjem. Videli boste, da boste imeli veliko veselja, mnogo se boste naučili in občutili boste ob pregledovanju svoje zbirke posebno slast. Razume se, če bo zbirka lepa, čedna in smiselnou urejena.

Priobčujemo nekaj znamk za filatelistično zbiranje po tematiki.

SAMO PAHOR

B A Z O V I C A

Bazovica je zelo stara vas. Prvi nam znani Bazovec je bil neki Friegoj, ki je omenjen že leta 1297. Ime vasi, v starih časih so ga pisali Biziovica, izvira od staroslovanske besede beza, ki pomeni sovo. Bazovica je tedaj kraj, kjer živijo sove.

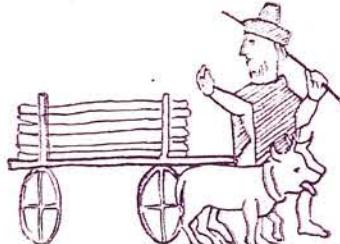
V cerkvenih zadevah je Bazovica v najstarejših časih spadala pod Dolino. Toda že leta 1299 je za Bazovico skrbel namestnik dolinskega župnika. Kakih štirideset let pozneje pa se je Bazovcem zdela njihova cerkev sfara in so zgradili novo. Ostali pa so še vedno odvisni od dolinskega župnika ali njegovega namestnika, ki se je preselil v Gročano.

Kljud vsemu temu je bila Bazovica tedaj pomemben kraj. Saj je šla glavna pot iz Trsta v Ljubljano in na Dunaj prav skozi Bazovico. Po tej poti so proti Ljubljani tovorili sol in vino, proti morju pa so vozili les, moko in usnje. Že v srednjem veku so bile v vasi pomembne gostilne, kjer so trgovci počivali in se kreplčali.

Toda Bazovci so v glavnem kmetovali. Proti koncu 16. stoletja je bilo v vasi devet škofu podložnih kmetov. Ti so se pisali: štirje Marec, dva Pregarec, po eden pa Perec, Slavec in Žagar. Sredi naslednjega stoletja pa je Bazovica štela že 41 družin z več kot 200 prebivalci. Vas je izgubila na pomenu, ko so zgradili boljšo cesto preko Opčin.

Gostilničar

Voznik

Trgovec

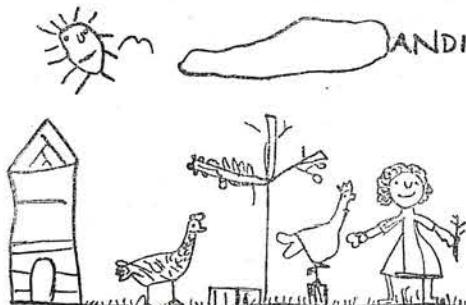
Po sliki iz 14. stoletja

DRAGI GALEB!

Moj brat Ivo mi vedno bere tvoje pravilice. Ker ne hodim v solo in ne znam še pisati, Ti v zahvalo pošiljam risbo, ki sem jo sam napravil.

PETKOVŠEK ANDI
Sv. Ivan, otroški vrtec

PETDESET LIR

Bilo je spomladji, nekaj dni pred veliko nočjo. Tistega dne je sonce lepo sijalo in ogrevalo vso naravo. Starčki so si na soncu ogrevali svoje stare kosti, otroci pa so se igrali in podili po tratah.

Bila sem doma in delala ročno delo, ko mi je mama povedala, da bom morala v trgovino. Ubojala sem, vzela cekar in šla. Mama mi je naročila, naj se vrnem domov z avtobusom. Dala mi je za vožnjo petdeset lir.

V trgovini sem mirno čakala, da pridem na vrsto. Spozabila sem se in dala denar v usta. Igrala sem se z njim in nenadoma mi je novec ušel v grlo. Tako sem požrla petdeset lir in sedaj seveda nisem imela denarja za povratek z avtobusom. Prijazni trgovec mi je dal denar za vožnjo.

Ko sem prišla domov, se je pa pričelo. Mama me je najprej ozmerjala, ker sem denar

stavila v usta. Kmalu sem tudi začela bruhati. Poklicali so zdravnika. Ta je prišel in ukazal, da me odpeljelo v bolnišnico. Tam so se začeli križi in težave. Zdravniki so me vodili od enega aparata do drugega in me končno odvedli v operacijsko sobo. Tam so mi za silo pomagali. Ostala sem čez noč v bolnišnici. Naslednji dan so me zdravniki vendarle rešili petdesetih lir, ki pa jih nisem več videla. Ostale so zdravnikom. Mamo sem prosila, naj ničesar ne pove očetu, ko se vrne, toda oče je na žalost že vse vedel.

Vrnila sem se domov srečna, a manj vredna, ker nisem imela petdesetih lir. Za vedeni si bom zapomnila, koliko strahu in trpljenja sem prestala. Upam, da je bila to zame dobra šola in da ne bom več stavila v usta ne denarja niti drugih predmetov.

MILIČ ELVIRA
Zgonik, IV. razr. osn. šole

MAJNIKOVA

V zeleno suknjico zavit,
mu belo cvetje je nakit,
mu slavčki pesmi svirajo
metuljčki plese rajajo.

To je preljubi mesec maj,
ki zopet prišel k nam je zdaj.

KURET VLADIMIR
Ricmanje, IV. razr. osn. šole

NAŠ KANARČEK

Bilo je poletnega dne proti večeru, ko je moj očka zalival zelenjavu na vrtu, ki je za hišo. Ko je zajemal vodo, je priletel k vodnjaku mlad kanarček. Oče ga je skušal privjeti, a ptiček mu je ušel. Odletel je na vrtno ograjo ob cesti. Očka je brezidno šel za njim, a tudi tam mu je kanarček odletel. Zletel je na visok kostanj pred hišo. Čivkal in čebljal je, kot da bi koga klical. Kako sedaj k njemu? Visoko je! Očka je splezal na stre-

ho sosedove hiše. Jaz, mama, stric in mali bratec Jelko smo gledali in bili radovedni, če se bo očku posrečilo uloviti kanarčka. Kanarček pa je skakjal z vejice na vejico. Tedaj se je očka domisil in šel po limanicce. Nastavil jih je na dolg kol in jih počasi približeval kanarčku. Uboga živalica ni poznala limanic in se je kmalu ujela nanje. Leto je že minilo, kar ga imamo in v tem času se nas je privadil. Vso zimo nam dela v kuhinji družbo in kratek čas.

AUER ZORKA
Boršt, V. razr. osn. šole

POMLADANSKA

Prišle so ptičice med nas,
ko je minila zima, mraz.
Ptice zopet žvrgolijo
in nam kratek čas delijo.
Kmalu bodo gnezdeca gradile
in nam drobne pesmi vite.

PIPAN MAJDA
Salež, IV. razr. osn. šole

DOGODEK NA MORJU

V preteklem poletju sem šel na kopanje v Sesljan. Z menoj sta šla tudi moj tatek in moj bratranec. Zaželet sem si, da bi me tatek peljal z barčico po morju. Nekaj časa je bilo potovanje v najlepšem razpoloženju, toda naenkrat je bilo veselja konec, ker se je barčica prevrnila. K sreči sem imel na sebi rešilni pas, kajti drugače bi utonil, ker nisem znal plavati. V velikem strahu sem plaval proti obrežju. Tatek in bratranec pa sta privlekla barčico k obrežju. Tisti dan se nisem upal iti v vodo. Zadovoljil sem se s sončenjem, ker vode sem se že dovolj napil.

PETELIN SERGIJ
Nabrežina, III. razr. osn. šole

O KRASU

Kras je skalnata pokrajina, ki pa ima kljub temu svoje prirodne lepote. Na Krasu žive večinoma kmetje, ki imajo zelo težko življenje, ker se morajo zaradi pomanjkanja zemlje mnogo truditi za vsakdanji kruh. Zemlja rodi le, če ima dovolj mokrite. Kraški pridelki so pa zelo okusni. Na Kras prav radi zahajajo ljudje iz mesta, da občudujo to lepo prirodo in se naužijejo svežega kraškega zraka. Jaz imam v Svetem pri Komnu dedka, ki je star že 80 let, strica, tete in bratrance. Tudi v Pliskovici imam sorodnike.

PIPAN LIDIJA
Trst, Ul. Donadoni, II. razr. osn. šole

MOJA ŽELJA

Vsek človek ima svoje želje. Tudi jaz jih imam. Toda ena je največja. Nosim jo skrito v srcu. Moja želja je, da bi postal kapitan na veliki ladji. Tako rad gledam velike potniške ladje. Morje bi postal moj novi dom. Če bi postal kapitan, bi bil najsrečnejši človek na svetu. Imel bi svoje mornarje. Potoval bi v daljne, nepoznane dežele. Videl bi mnogo lepih stvari. Včasih bi videl samo morje in nikjer suhe zemlje. Takrat bi bil najbolj srečen in vesel. Vem, da je vse to še zelo daleč. Čaka me še mnogo let truda in učenja. A z dobro voljo hočem in želim uresničiti svojo željo.

GON VALTER

Nabrežina, II. razr. osn. šole

MOJA MUCKA

Na klancu sem našla mucko, ki ni imela matere. Prinesla sem jo domov. Vsi so jo sprejeli z velikim veseljem. Sedaj je stara že šest mesecev. Ime ji je Mimina. V zadnjem času je ulovila že mnogo mišk. Njena dlaka je mehka ter je črne, bele in rjave barve. Najraje pije mleko in je meso.

Ko prideš iz šole domov, mi priteče naproti in zamijavka, kot da bi mi hotela reči: »Daj mi kaj za jesti!«

Svojo mucko imam zelo rada. Tudi doma se je vsi veselijo.

STAREC MAGDA

Barkovlje, IV. razr. osn. šole

DRAGI GALEB!

Oglasjam se Ti prvič. Zelo rada Te čitam. Sporočam Ti, da obiskujem četrти razred osnovne šole v Borštu. Zelo rada rešujem uganke, ki jih priobčiš v vsaki številki. Najraje čitam povest o čudovitem nosu, povest Zaraska poto ter Zgodbe kraljeviča Marka. Rada pa prebiram tudi prispevke malih dopisnikov.

Pral lepo Te pozdravljam in upam, da se bom drugič še oglasila. Lepo pozdravljam tudi vse ugankarje in prijatelje Galeba.

SEDMAK MAGDA

Boršt, IV. razr. osn. šole

POMLAD

Ko pomlad prihaja,
vse se veseli
in sonce že gorko
na nebu žari.

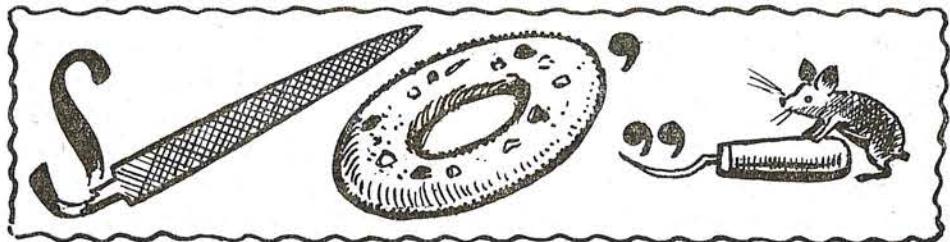
Metuljčki veseli
po tratah letijo,
medu si sladkega
nabirat hitijo.

SEDMAK MAGDA
Boršt, IV. razr. osn. šole

ZA BISTRE GLAVE

REBUS
(M. Bambič)

BESEDE Z NASPROTNIM POMENOM

mrzel	suh
zaprt	oglat
bogat	marljiv
dvoglazen	drugačen
rabljen	mnogo	...
obačen	pomlad
pečen	neslan
slabič	zgoden
voda	ponižen

Besedam, ki so v obeh stolpičih, poišči besede z nasprotnim pomenom (n. pr. visok — nizek). Pike pomenijo število črk, ki jih ima vsaka nova beseda. Začetne črke besed z nasprotnim pomenom nam povedo v obeh stolpičih imeni dveh slovenskih pokrajin.

UGANKI
(Vera Albreht)

1. Okrogel striček noč in dan potuje, 2. Če vlečeš ga za rep, glasno prekar pol sveta naenkrat obdaruje.

peva,
ko ga spustiš, obstane brez odmeva.

POSETNICI

VINKO ROJAČ

Ugani naslov knjige, ki jo je ta go-spod kupil v knjigarni!

JURIJ SPOČIČ

V posetnici je skrito ime pisatelja, ki je napisal knjigo, ki jo je kupil Vinko Rojač.

REŠITVE IZ 6. STEVILKE

1. UGANKI: metulj, čmrlj, uš.
 2. SKRITO BESEDILO: Kdor visoko leta, nizko pade.
 3. DOPOLNJEVALKA: Lepa si pomlad zelena.
 4. POSETNICI: Evi Plajn najbolj ugaja plavanje, Samo Poniš je po poklicu pismonoša.
-

VSE SO PRAVILNO REŠILI: Bolesna Edi, Renar Nadja, Kralj Anica, Gombač Marta, Gruden Živa in Hrovatin Stanko z Opčin; Sedmak Magda, Žerjal Boris, Petaros Olga, Auer Zorka in Auer Jelko iz Boršta; starec Magda iz Barkovelj; Kuret Vladimir, Žuljan Laura in Žerjal Igor iz Ricmanj; Ota Nadja iz Doline; Kocjančič Vojko in Parovel Oskar z Kroglej; Valetič Ivo, učenec osnovne šole v ul. Donadoni; Milič Majda in Urbančič Silva iz Repentabre; Gruden Sonja, Stolfa Rihard in Brezigar Bojan iz Nabrežine; Husu Darko, Puntar Milena, Prašelj Vojka, Bukovec Majda, Regent Anica, Renzi Boža, Trobec Marina, Regent Nadja, Cibic Sonja in Kalc Miloš, dijaki in dijakinja strokovne šole na Proseku; Kobau Oskar iz Šempolaja; Legiša Zvonko iz Vižovlj; Komar Ana Marija iz Domja; Antonič Peter in Petelin Nadja iz Cerovelj; Rustja Oskar in Stoka Boris iz Gabrovca; Glavina Neva, Turko Tatjana, Mahnič Lidija, Žerjal Marija, Ota Zdenka, Canziani Vanda, Sancin Sergij, Glavina Boris, Glavina Stojan in Sancin Dušan iz Boljuncu; Colja Danica, Colja Alenka, Verč Sergij, Verč Ivan in Ban Darko iz Sv. Jakoba; Budin Miloš, Škrlič Just, Doljak Žarko, Colja Ljuba, Škrk Mikela, Rebula Danilo, Doljak Anica in Škrk Marta iz Saleža; Petkovšek Ivo iz Sv. Ivana; Jurjevič Darinka s Katinare.

Ugank niso pravilno rešili (ostalo vse prav): Šuligoj Igor z Opčin; Starez Eva in Berdon Ariana iz Barkovelj; Mihelj Sonja, učenka osnovne šole v ul. Donadoni; Blažina Stanko, Milič Elvira in Grilanc Nevenka iz Zgonika; Križman Irma iz Repentabre; Knez Savina iz Nabrežine; Racoži Gracijela in Legiša Rajmond iz Devina.

IZŽREBA NI SO BILI: Renzi Boža s Prosek, Doljak Žarko iz Saleža in Petkokvšek Ivo iz Sv. Ivana.

Za nagrado prejme vsak lepo mladinsko knjigo.

Rešitve ugank pošljite uredništvu Galeba, Opčine pri Trstu — Opicina, Trieste, najkasneje do 6. junija t. l. Imena reševalcev bodo priobčena v 8. številki Galeba, ki bo izšla pred zaključkom šolskega pouka.